Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

MGE 2015

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD	PESEL

miejsce na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII
POZIOM ROZSZERZONY

PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

DATA: **18 grudnia 2014 r.**
CZAS PRACY: **180 minut**
LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 24 strony (zadania 1–45) oraz barwny materiał źródłowy (strony I–IV). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora prostego.
7. Barwny materiał źródłowy możesz oderwać, ale po zakończeniu pracy włóż go do arkusza egzaminacyjnego.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Układ graficzny
© CKE 2015

MGE 2015

Zadania od 1. do 8. rozwiąż, korzystając z barwnej mapy Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego, położonego w Sudetach.

Zadanie 1. (0–1)

Na fotografii przedstawiono stok Czarnej Góry (E2) z narciarskimi trasami zjazdowymi.

Na podstawie: www.czarnagora.info

Zaznacz nazwę szczytu, z którego wykonano powyższe zdjęcie.

A. Smrekowiec (E4)

B. Przednia (C2)

C. Stroma (G4)

D. Rudka (G2)

Zadanie 2. (0–1)

Podaj:

- **cechę środowiska przyrodniczego, która sprzyja lokalizacji narciarskich tras zjazdowych na stokach Czarnej Góry**
- **skutek dla środowiska przyrodniczego, który może wynikać z tworzenia tras narciarskich na stokach Czarnej Góry.**

Cecha środowiska przyrodniczego

.....

.....

Skutek dla środowiska przyrodniczego

.....

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 3. (0–2)

Oblicz średni spadek wyciągu krzesełkowego na stoku Czarnej Góry, jeżeli górna stacja wyciągu znajduje się na wysokości 1170 m n.p.m., a dolna na wysokości 810 m n.p.m. Zapisz obliczenia. Wynik podaj w promilach.

Obliczenia

Odpowiedź .....

Zadanie 4. (0–2)

Przedstaw trzy przykłady wpływu środowiska przyrodniczego na działalność człowieka na obszarze objętym mapą.

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

Zadanie 5. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdań 1. i 2.

1. Wejście do Jaskini Niedźwiedziej (G3/4) znajduje się na wysokości około

A. 800 m n.p.m.

B. 1200 m n.p.m.

2. Dział wodny między zlewniami Kleśnicy i Morawki przebiega

A. wzdłuż grzbietu wzniesień Zawada i Stromy (J3).

B. wzdłuż grzbietu masywu Młyńsko (H3).

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.	4.	5.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	2	1
	Uzyskana liczba pkt					

Materiał źródłowy do zadań 6.–7.

Na rysunku przedstawiono profil topograficzny wykonany wzdłuż równoleżnika przechodzącego przez niższy szczyt masywu Młyńsko (H3), na odcinku od 16°50′E do 16°55′E. Profil wymaga uzupełnienia.

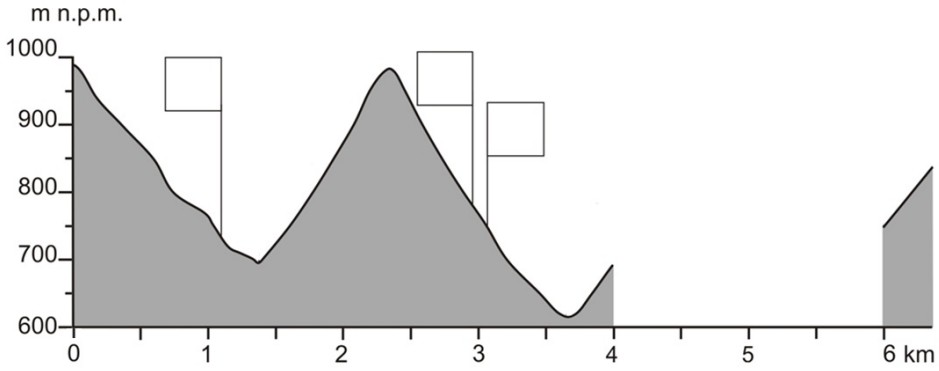

Zadanie 6. (0–1)

Wpisz w puste pola na rysunku numery, którymi oznaczono trzy obiekty wybrane z podanych poniżej.

1. Sztolnia
2. Muzeum Ziemi
3. Przystanek autobusowy w Kletnie
4. Szlak rowerowo-narciarski na wschodnim stoku Młyńska

Zadanie 7. (0–1)

Zaznacz literę (A–D), którą oznaczono rysunek przedstawiający brakujący fragment profilu.

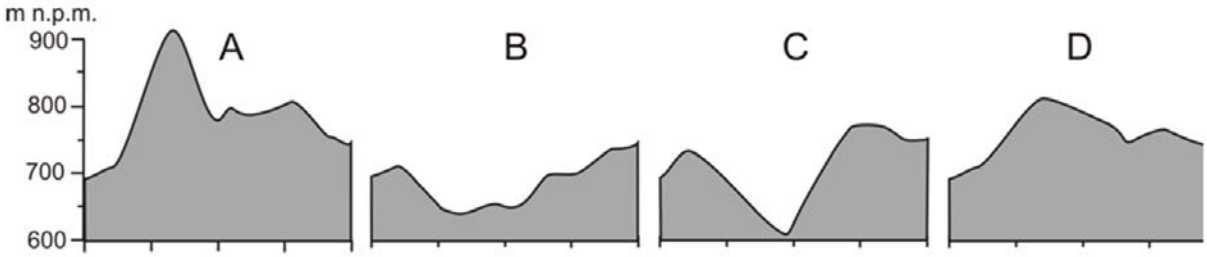

Zadanie 8. (0–1)

Wskaż i uzasadnij, która z dwóch miejscowości: Sienna czy Kletno, jest bardziej atrakcyjna pod względem turystycznym. W uzasadnieniu podaj dwa argumenty.

Miejscowość .....

Uzasadnienie:

1. .....

.....

2. .....

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 9. (0–2)

W obserwatorium astronomicznym zmierzono wysokość górowania Słońca w pierwszym dniu jednej z astronomicznych pór roku. Wynik przeprowadzonego pomiaru przedstawiono na rysunku.

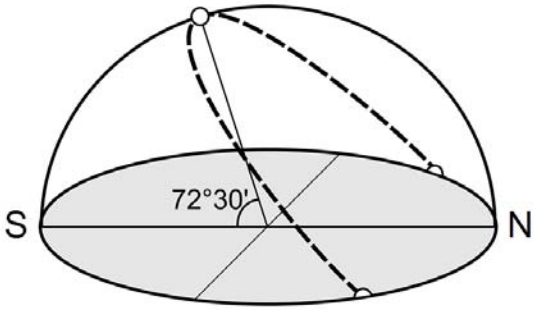

Oblicz szerokość geograficzną obserwatorium, w którym zmierzono wysokość górowania Słońca. Zapisz obliczenia.

Obliczenia

Szerokość geograficzna .....

Zadania 10.–11. rozwiąż na podstawie barwnej mapy, na której przedstawiono średnią roczną amplitudę temperatury powietrza na Ziemi (strona II barwnego materiału źródłowego).

Zadanie 10. (0–1)

Sformułuj dwie prawidłowości dotyczące rozkładu średniej rocznej amplitudy temperatury powietrza na Ziemi.

1. .....

.....

2. .....

.....

Zadanie 11. (0–2)

Wyjaśnij, uwzględniając związek przyczynowo-skutkowy, dlaczego na obszarze oznaczonym na mapie literą X średnia roczna amplituda temperatury powietrza jest mniejsza niż na obszarze Y, choć oba obszary położone są w tych samych szerokościach geograficznych.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.	7.	8.	9.	10.	11.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2	1	2
	Uzyskana liczba pkt						

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 12. (0–2)

Na mapie Ameryki Północnej numerami od 1. do 5. oznaczono wybrane stacje meteorologiczne.

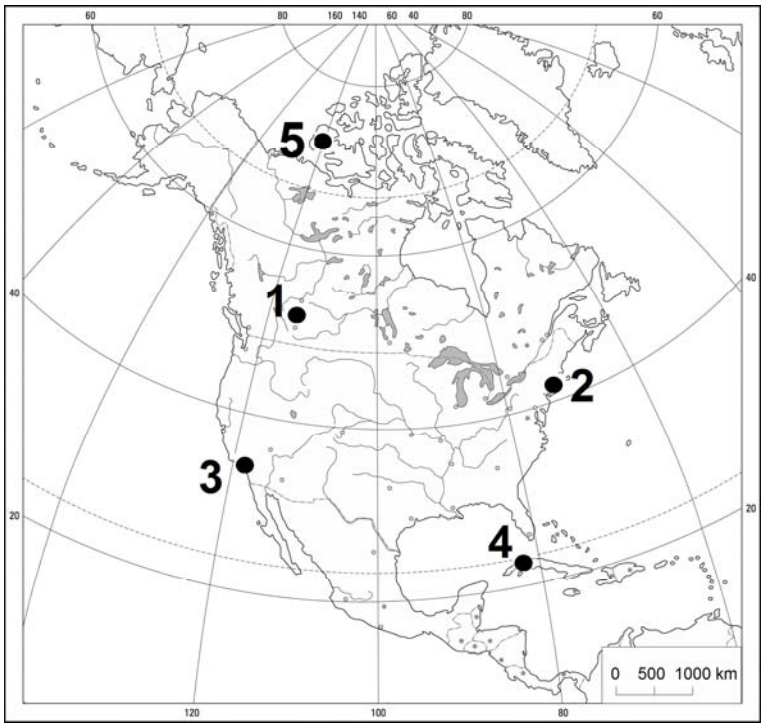

Na podstawie: *Atlas geograficzny świata*, Warszawa 2003.

W tabeli podano dane klimatyczne dla czterech stacji meteorologicznych wybranych spośród oznaczonych numerami na mapie Ameryki Północnej.

Numer stacji		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
	t	21,3	22,8	23,1	24,5	26,2	27,4	27,7	27,2	26,3	25,2	23,7	22,3	24,8
	o	75	40	45	45	130	145	110	110	130	180	80	60	1150
	t	12,3	12,9	14,0	15,1	16,6	18,9	20,9	21,4	20,3	18,2	15,7	13,4	16,7
	o	78	84	70	26	11	2	0	0	4	17	30	66	388
	t	-0,4	-0,7	4,4	9,7	15,6	20,3	23,4	22,3	19,3	13,5	7,1	1,3	11,3
	o	79	89	85	89	78	89	106	110	81	93	61	90	1050
	t	-13,6	-10,5	-4,3	4,6	10,4	14,1	16,7	11,4	10,1	6,1	-3,5	-10,1	2,6
	o	25	17	19	21	48	84	89	65	34	18	20	20	460

t – temperatura powietrza w ºC o – opady atmosferyczne w mm

Na podstawie: B. Pydziński, S. Zając, *Klimatologia w szkole*, Warszawa 1990.

Przyporządkuj do danych klimatycznych przedstawionych w tabeli stacje meteorologiczne, dobierając je spośród zaznaczonych na mapie. Wpisz do tabeli numery, którymi oznaczono stacje na mapie.

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 13. (0–1)

Poniższy klimatogram został sporządzony dla miejscowości Quibdo (5º41′N; 76º39′W), położonej niedaleko wybrzeża Pacyfiku w zachodniej części Kolumbii.

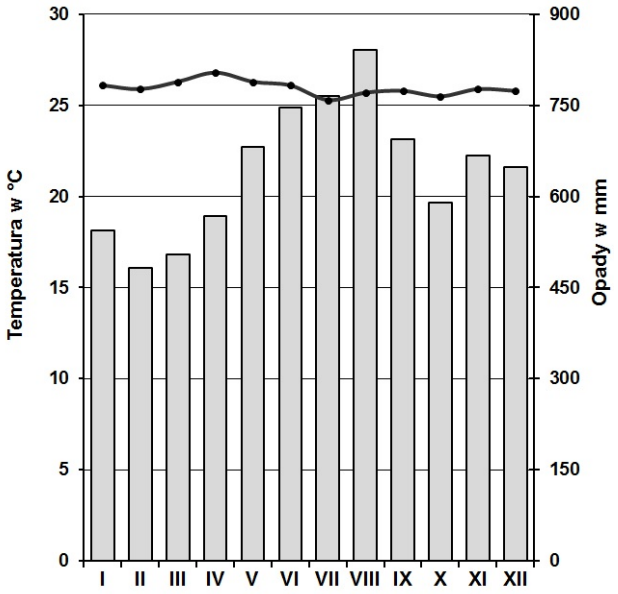

Na podstawie: J. Staszewski, F. Uhorczak, *Geografia fizyczna w liczbach*, Warszawa 1966.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Największy wpływ na rozkład i sumę rocznych opadów atmosferycznych na stacji meteorologicznej w Quibdo ma

A. napływ zwrotnikowych mas powietrza znad południowego Pacyfiku.

B. utrzymywanie się wyżu zwrotnikowego z centrum nad południowym Pacyfikiem.

C. częste występowanie cyklonów tropikalnych na wybrzeżu pacyficznym Kolumbii.

D. działanie międzyzwrotnikowej strefy zbieżności, wzdłuż której zachodzi wstępujący ruch mas powietrza.

Zadania 14.–16. rozwiąż na podstawie barwnej mapy, na której przedstawiono ujście Gangesu i Brahmaputry (strona II barwnego materiału źródłowego).

Zadanie 14. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji dotyczących Bangladeszu. Wpisz znak X w odpowiednie komórki tabeli.

Informacja		Prawda	Fałsz
1.	W Bangladeszu są dogodne warunki do rozwoju energetyki wodnej ze względu na duży spadek wielkich rzek.		
2.	Większość obszaru południowej części Bangladeszu zajmują gleby astrefowe.		
3.	W północnej części Bangladeszu występują lasy namorzynowe.		

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	12.	13.	14.
	Maks. liczba pkt	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 15. (0–2)

Podaj po dwie cechy środowiska przyrodniczego Bangladeszu, które w tym kraju:

– sprzyjają rozwojowi rolnictwa

1. .....

2. .....

– utrudniają rozwój rolnictwa

1. .....

2. .....

Zadanie 16. (0–2)

Na wykresach przedstawiono rozkład opadów atmosferycznych w ciągu roku w miejscowościach Czerrapundżi i Guwahati.

Czerrapundżi

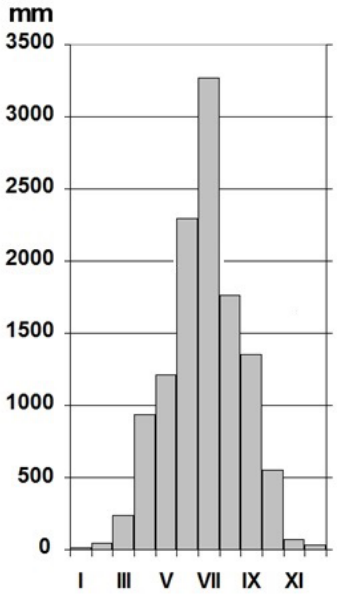

Guwahati

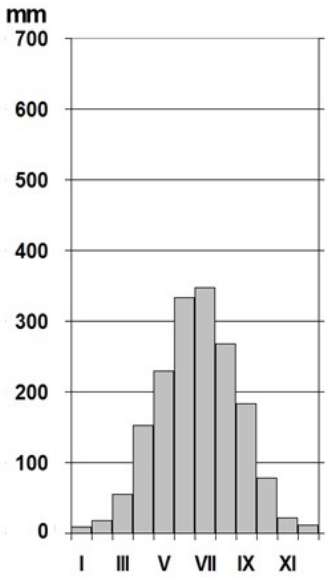

opady atmosferyczne w mm

Na podstawie: www.klimadiagramme.de

Wyjaśnij, dlaczego Czerrapundżi i Guwahati różnią się wielkością rocznej sumy opadów atmosferycznych. Przedstaw dwa argumenty.

1. .....

.....

.....

2. .....

.....

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 17. (0–1)

Na mapie przedstawiono średni roczny bilans wodny w wybranych regionach hydrograficznych Polski.

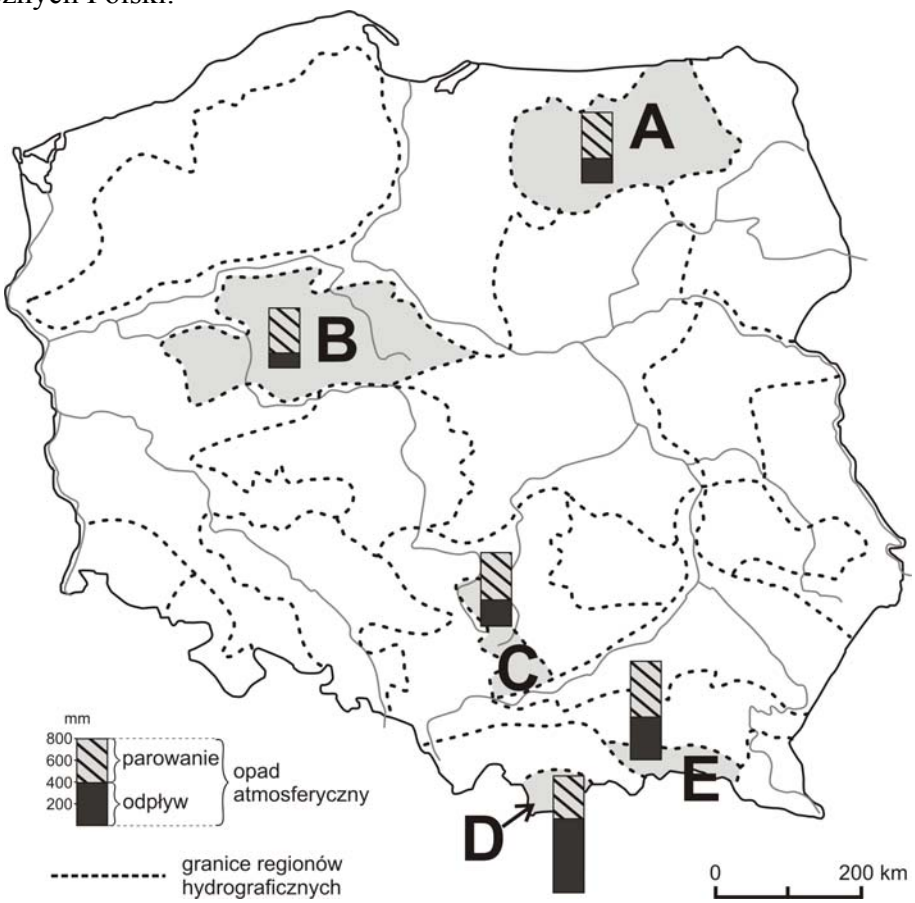

Na podstawie: L. Starkel, *Geografia Polski. Środowisko przyrodnicze*, Warszawa 1999.

Przyporządkuj do każdego z opisów bilansu wodnego region, do którego dany opis się odnosi. Wpisz do tabeli obok każdego opisu literę, którą oznaczono region na mapie.

	Opis bilansu wodnego	Region
1.	Odpływ, który jest mniejszy od parowania, ograniczany jest występowaniem licznych szczelin wykształconych w skałach węglanowych i ułatwiających migrację wody opadowej w głąb podłoża.	
2.	Duże nachylenie terenu decyduje o wysokim odpływie wody, który w tym regionie przeważa nad parowaniem.	
3.	Bardzo małe ilości parującej i odpływającej wody mają związek z położeniem tego regionu w cieniu opadowym wzgórz morenowych.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.	16.	17.
	Maks. liczba pkt	2	2	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 18. (0–2)

Na wykresach przedstawiono zmienność przepływów wody trzech rzek: Gangesu, Kongo i Wołgi.

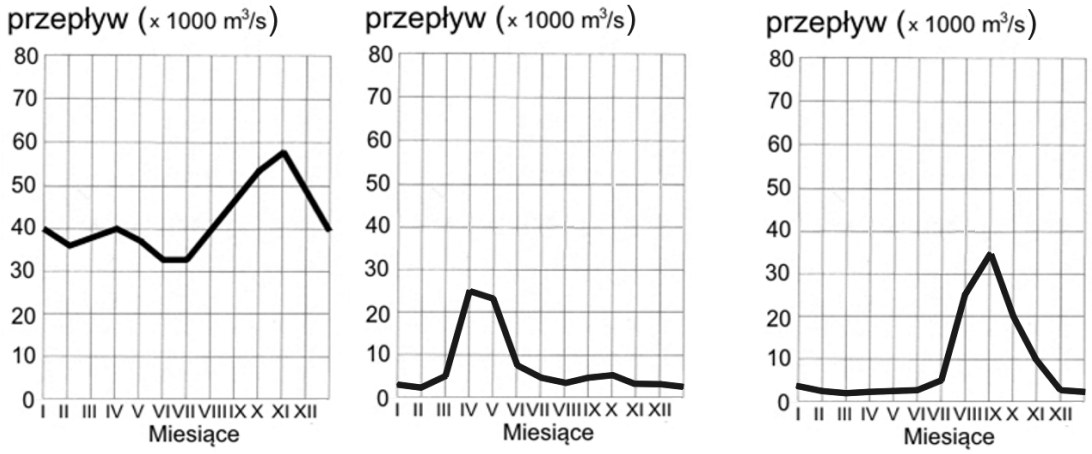

1 **2** **3**

Na podstawie: E. Czaya, *Rzeki kuli ziemskiej*, Warszawa 1987.

Podaj numer wykresu, na którym przedstawiono przepływy Wołgi. Wyjaśnij występowanie wezbrań i niżówek w tej rzece w ciągu roku.

Numer wykresu ……

Wyjaśnienie

.....

.....

.....

.....

Zadania 19.–20. wykonaj na podstawie barwnej mapy, na której przedstawiono budowę geologiczną Europy (strona III barwnego materiału źródłowego).

Zadanie 19. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wstaw znak X w odpowiednie komórki tabeli.

	Informacja	Prawda	Fałsz
1.	Struktury fałdowe południowej Europy powstały wcześniej niż struktury geologiczne północnej części kontynentu.		
2.	Skały masywu prekambryjskiego, tworzącego znaczną część Skandynawii, występują także pod skałami osadowymi platformy wschodnioeuropejskiej.		
3.	Większość obszaru Polski przykryta jest pokrywą skał osadowych, zalegających we wschodniej części kraju na prekambryjskim trzonie krystalicznym.		

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 20. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W części Europy objętej najmłodszym fałdowaniem nie występują

A. rowy tektoniczne.

B. strefy ryftowe.

C. obszary sejsmiczne.

D. zapadliska śródgórskie.

Zadanie 21. (0–1)

Na wykresie przedstawiono rozkład głębokości ognisk trzęsień ziemi na jednym z kontynentów.

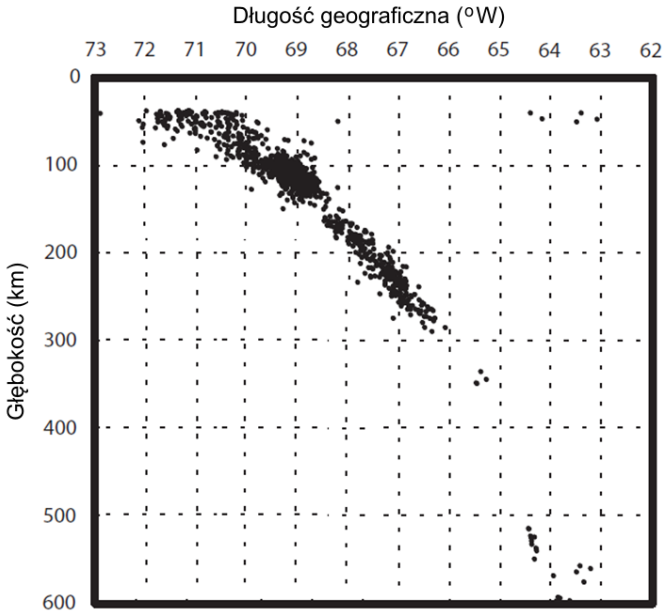

Na podstawie: www.scielo.org.mx

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Przedstawione na wykresie zróżnicowanie głębokości ognisk trzęsień ziemi jest konsekwencją

A. kolizji dwóch płyt kontynentalnych.

B. odsuwania się płyty oceanicznej od kontynentalnej.

C. podsuwania się płyty oceanicznej pod kontynentalną.

D. poziomego przesuwania się płyt kontynentalnych względem siebie.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	18.	19.	20.	21.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Materiał źródłowy do zadań 22.–23.

Na rysunku przedstawiono przebieg Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej na tle współczesnej sieci rzecznej oraz zasięg jednego z lądolodów w okresie plejstocenu.

Na podstawie: www.zycieaklimat.edu.pl

Zadanie 22. (0–1)

Wykaż związek między współczesnym układem sieci rzecznej regionu przedstawionego na rysunku a przebiegiem Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23. (0–2)

Wyjaśnij, w jaki sposób na obszarze nizin Polski w plejstocenie powstawały pradoliny. Uwzględnij dwie przyczyny.

.....

.....

.....

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadania 24.–25. rozwiąż na podstawie poniższej mapy oraz barwnych fotografii, na których przedstawiono wybrane zbiorowiska roślinne występujące w Polsce (strona III barwnego materiału źródłowego).

Na mapie zaznaczono granicę zasięgu jednego z gatunków drzew rosnących w Polsce. Literami (A–D) oznaczono charakterystyczne obszary występowania wybranych zbiorowisk roślinnych.

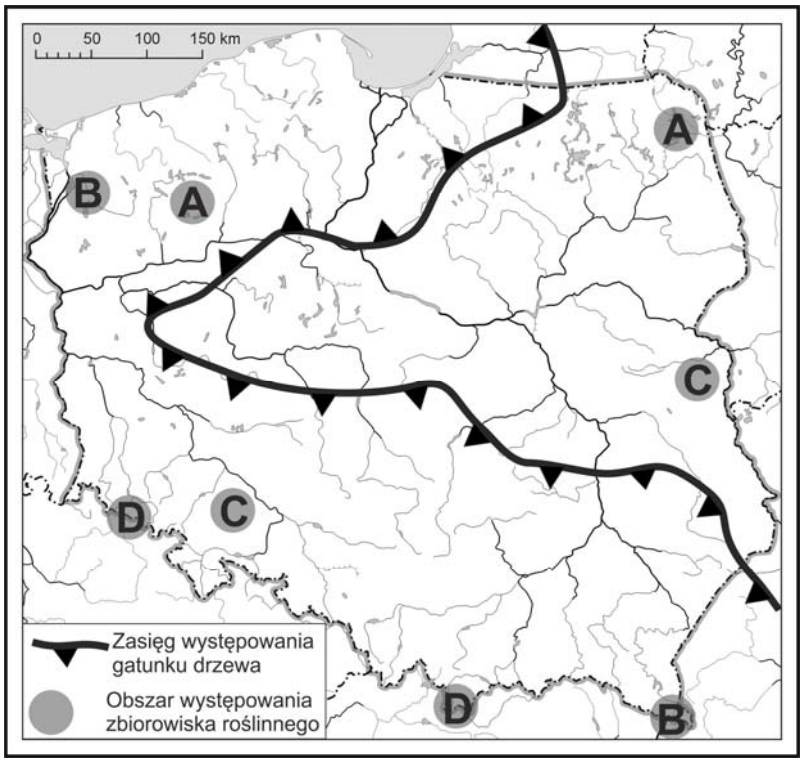

Na podstawie: *Geograficzny atlas Polski*, Warszawa 2000.

Zadanie 24. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdanie.

Na mapie przedstawiono zasięg występowania ..... – drzewa, które dominuje w zbiorowisku roślinnym przedstawionym na fotografii oznaczonej numerem ..... .

Zadanie 25. (0–1)

Przyporządkuj do każdego z przedstawionych na fotografiach (1.–3.) zbiorowisk roślinnych charakterystyczne dla niego obszary występowania, które oznaczono na mapie literami A–D. Wpisz przy numerze fotografii właściwą literę dobraną z mapy.

Fotografia 1. ..... Fotografia 2. ..... Fotografia 3. .....

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**22.**	**23.**	**24.**	**25.**
	Maks. liczba pkt	**1**	**2**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt				

Zadania 26.–29. rozwiąż na podstawie barwnej mapy, na której przedstawiono gęstość zaludnienia na Ziemi (strona IV barwnego materiału źródłowego).

Zadanie 26. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego na obszarach oznaczonych na mapie literą A duża wysokość nad poziomem morza jest czynnikiem sprzyjającym zaludnieniu tych obszarów.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 27. (0–1)

Zaznacz czynnik, który ma największy wpływ na gęstość zaludnienia obszarów wskazanych na mapie literą B.

A. Żyzne gleby.

B. Zasoby surowców.

C. Mała odległość od oceanu.

D. Gorący klimat o cechach morskich.

Zadanie 28. (0–1)

Uzupełnij zdania (1.–2.). Wpisz w każdym z nich nazwę jednego z obszarów, na którym podany czynnik decyduje o gęstości zaludnienia. Nazwy obszarów dobierz z podanych poniżej.

Jawa Tybet południowo-zachodnie wybrzeże Morza Śródziemnego

Wielki Basen Artezyjski delta Nigru

1. Wysokość nad poziomem morza decyduje o małej gęstości zaludnienia (poniżej 10 osób/1 km^2) na obszarze

.....

2. Warunki klimatyczne są najważniejszym czynnikiem decydującym o dużej gęstości zaludnienia (powyżej 100 osób/1 km^2) na obszarze

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 29. (0–2)

Na podstawie mapy sformułuj trzy wnioski dotyczące zróżnicowania gęstości zaludnienia na obszarze Azji.

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

Materiał źródłowy do zadań 30.–32.

Na wykresach przedstawiono strukturę wieku i płci ludności Polski oraz Nigru w 2012 roku.

Polska

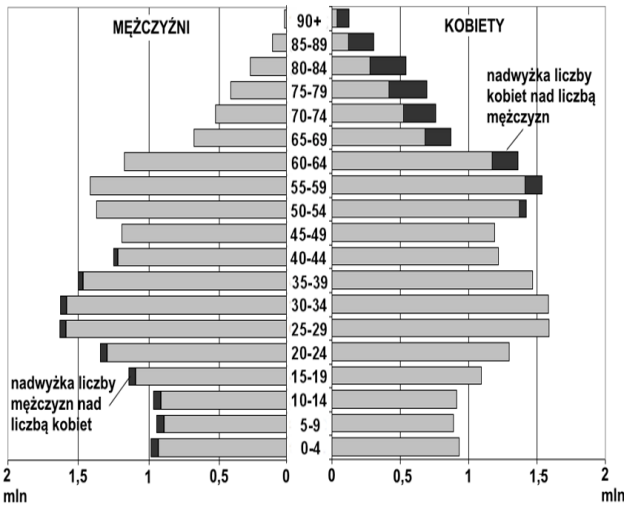

Niger

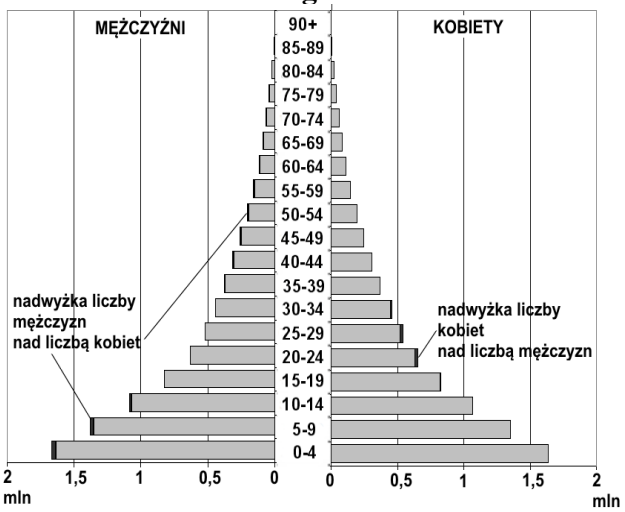

Na podstawie: www.census.gov

Zadanie 30. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz i zaznacz odpowiedź A albo B oraz jej uzasadnienie spośród odpowiedzi 1–3.

Społeczeństwo Nigru znajduje się

A.	w I fazie rozwoju demograficznego,	która charakteryzuje się	1.	wysokim współczynnikiem urodzeń i równoczesnym wysokim współczynnikiem zgonów.
			2.	spadkiem współczynnika zgonów przy utrzymującym się wysokim współczynniku urodzeń.
B.	w II fazie rozwoju demograficznego,		3.	spadkiem współczynnika urodzeń przy utrzymującym się wysokim współczynniku zgonów.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	26.	27.	28.	29.	30.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 31. (0–1)

Na podstawie wykresów podaj trzy demograficzne różnice pomiędzy Polską i Nigrem.

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

Zadanie 32. (0–2)

Podaj po dwa przykłady działań w zakresie polityki demograficznej Polski i Nigru, które powinny być podejmowane w celu uzyskania znaczącej zmiany udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności tych krajów.

Polska

1. .....

.....

2. .....

.....

Niger

1. .....

.....

2. .....

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 33. (0–2)

Na mapie oznaczono literami A, B, C wybrane regiony świata.

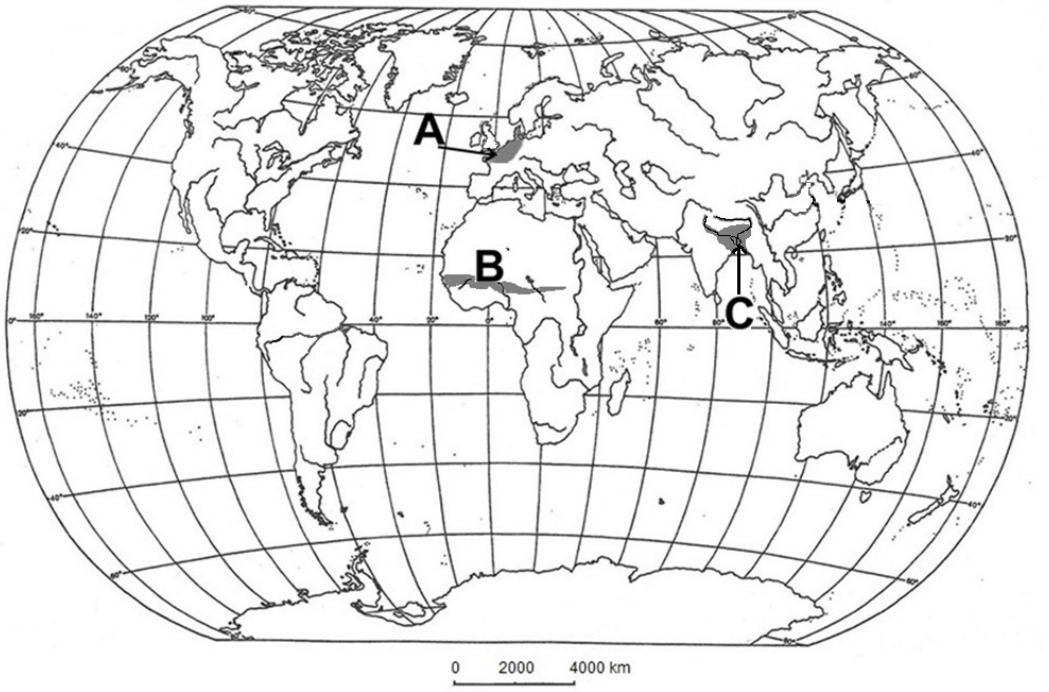

Na podstawie: *Atlas geograficzny świata*, Warszawa 2010.

Uszereguj oznaczone regiony według podanych kryteriów. Wpisz w puste pola litery odpowiadające regionom na mapie.

Kryteria:

– intensywność wietrzenia chemicznego

największa ☐ ☐ najmniejsza ☐

– żyzność gleb

największa ☐ ☐ najmniejsza ☐

– wielkość plonów uprawianych zbóż

największa ☐ ☐ najmniejsza ☐

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	31.	32.	33.
	Maks. liczba pkt	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Materiał źródłowy do zadań 34.–35.

W tabeli przedstawiono liczbę pracujących oraz ich udział w całkowitej liczbie ludności Polski w latach 1950–2011.

Rok	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2011
Pracujący (w tys.)	10 186	12 401	15 175	17 334	16 484	15 489	14 233
Udział (w %)	40,7	41,6	46,4	48,6	43,3	40,1	37,0

Na podstawie: J. Kądziołka, K. Kocimowski, E. Wołonciej, *Świat w liczbach 2013*, Warszawa 2013.

Zadanie 34. (0–1)

Podane poniżej informacje dotyczące udziału pracujących w całej populacji Polski przyporządkuj do lat, do których się one odnoszą. Wstaw znak X w odpowiednie komórki tabeli.

	Informacje	1950	1960	1980	2011
1.	Udział osób pracujących był wynikiem bezrobocia oraz starzenia się populacji, co skutkowało przejściem w wiek poprodukcyjny dużej grupy ludności.				
2.	Udział osób pracujących był wynikiem dużej liczby osób w wieku produkcyjnym na skutek wysokiego przyrostu naturalnego, który zaznaczył się ponad 20 lat wcześniej.				

Zadanie 35. (0–1)

Podaj rok, w którym udział pracujących w całkowitej liczbie ludności Polski był najbardziej korzystny dla gospodarki. Uzasadnij odpowiedź.

Rok .....

Uzasadnienie .....

.....

.....

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 36. (0–1)

W tabeli przedstawiono strukturę zatrudnienia według działów gospodarki w Polsce w 1992 roku.

W prawej kolumnie tabeli przy każdym sektorze gospodarki wpisz znak „+”, jeśli lata 1992–2013 r. charakteryzują się tendencją wzrostową udziału danego sektora w zatrudnieniu, albo znak „–”, jeśli charakteryzują się tendencją spadkową.

Wyszczególnienie	Udział zatrudnionych (w %)	
	1992 r.	2013 r.
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	26,8	
Przemysł i budownictwo	32,0	
Usługi	41,2	

Na podstawie: J. Kądziołka, K. Kocimowski, E. Wołonciej, *Świat w liczbach 2004/2005*, Warszawa 2005.

Zadanie 37. (0–2)

Podaj trzy przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia ludności Polski, które zachodzą od 1992 roku.

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

Zadanie 38. (0–2)

W tabeli, w każdym wierszu, podano cechy rolnictwa wspólne dla trzech krajów spośród wymienionych.

Podkreśl w każdym zestawieniu kraj, do którego dana cecha rolnictwa się nie odnosi.

Cechy rolnictwa	Kraje
Intensywna i pracochłonna uprawa zbóż.	Chiny Mongolia Wietnam Filipiny
Chów zwierząt w formie okresowej wędrówki ze stadami w poszukiwaniu pastwisk.	Sudan Kongo Mali Niger
Wysoki udział dużych gospodarstw w strukturze wielkościowej, prowadzących ekstensywną uprawę zbóż i ekstensywny chów zwierząt.	Kanada Australia Japonia Brazylia

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	34.	35.	36.	37.	38.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt					

Materiał źródłowy do zadań 39.–40.

W tabeli przedstawiono udział powierzchni upraw wybranych roślin w całkowitej powierzchni upraw w Polsce w latach 1960–2011.

Rośliny uprawne		1960	1970	1980	1990	2000	2011
		% całkowitej powierzchni upraw					
A.	Żyto	33,4	22,8	20,9	16,3	17,2	10,3
B.	Owies	10,7	10,2	6,9	5,2	4,6	5,2
C.	Ziemniaki	18,8	18,5	17,0	12,9	10,4	3,7
D.	Rzepak	0,7	2,0	2,2	3,5	3,5	7,8

Na podstawie: J. Kądziołka, K. Kocimowski, E. Wołonciej, *Świat w liczbach 2013*, Warszawa 2013.

Zadanie 39. (0–1)

Poniżej przedstawiono przyczyny zmian udziału trzech z wymienionych w tabeli roślin uprawnych w całkowitej powierzchni upraw w Polsce.

Przyporządkuj do każdej z podanych przyczyn roślinę uprawną. Dobierz ją z wymienionych w tabeli. Wpisz literę (A–D), którą oznaczono daną roślinę.

Przyczyny		Roślina uprawna
1.	Zmiana udziału powierzchni upraw tej rośliny w dużym stopniu uzależniona jest od pogłowia koni w Polsce.	
2.	Na zmianę udziału powierzchni upraw tej rośliny w ostatnich latach ma wpływ zastosowanie otrzymywanego z niej produktu w przemyśle paliwowym.	
3.	Zmiana udziału powierzchni upraw tej rośliny wiąże się m.in. ze zmianami pogłowia trzody chlewnej oraz kondycją przemysłu gorzelniczego w Polsce.	

Zadanie 40. (0–2)

Poniżej zawarto informacje odnoszące się do trzech roślin uprawianych w Polsce, wymienionych w tabeli.

Rozpoznaj, do których roślin uprawnych odnoszą się podane w tabeli informacje. Wpisz znak X w odpowiednie komórki tabeli.

Informacja	Żyto	Owies	Ziemniaki	Rzepak
Spośród wymienionych jest to roślina o największych wymaganiach glebowych oraz największej koncentracji upraw na Dolnym Śląsku i Kujawach.				
Duża część upraw tej rośliny koncentruje się w rejonach górskich oraz na Podlasiu.				
Jest to roślina przemysłowo-pastewno-żywieniowa, której znaczenie spożywcze w ostatnim czasie zmalało.				

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 41. (0–1)

Na fotografii przedstawiono centrum magazynowo-produkcyjne, które powstało na terenach wiejskich w okolicach Poznania.

Na podstawie: www.swarzedz.pl

Główną funkcją wsi jest wytwarzanie żywności i surowców rolniczych. Obecnie w Polsce na wsi obok rolnictwa często rozwija się pozarolnicza działalność gospodarcza, czego ilustracją jest powyższa fotografia.

Podaj dwie korzyści, które mieszkańcy terenów wiejskich mogą odnosić z rozwoju nowych funkcji wsi.

1. .....

.....

2. .....

.....

Zadanie 42. (0–1)

W 2007 roku Polska podpisała pakiet 3x20, który zakładał, że do 2020 r. w Polsce 20% energii będzie pochodzić ze źródeł odnawialnych, o 20% zredukowana zostanie emisja CO_2 i o 20% zostanie podniesiona efektywność energetyczna kraju. Obecnie polska energetyka zużywa rocznie około 50 mln ton węgla kamiennego i 65 mln ton węgla brunatnego, dla którego ciągle nie ma alternatywy, zwłaszcza że część opartych na węglu bloków energetycznych była lub jest modernizowana.

Na podstawie: K. Różycki, *Popiół czy diament*, „Angora" nr 48/2013.

Podaj przykład korzyści ekologicznej i gospodarczej, które Polska mogłaby odnieść, gdyby zrealizowała założenia zawarte w pakiecie 3x20.

Korzyść ekologiczna .....

.....

Korzyść gospodarcza .....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	39.	40.	41.	42.
	Maks. liczba pkt	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 43. (0–1)

W tabeli przedstawiono przykładowe wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego w 2012 r. dla wybranych państw.

Nazwa państwa	HDI	PKB na 1 mieszkańca w tys. dol. USA	Oczekiwana długość życia w chwili urodzenia	Oczekiwane lata nauki dla dzieci zaczynających edukację
Nowa Zelandia	0,92	24,4	80,8	19,7
Irlandia	0,92	28,7	80,7	18,3
Zjednoczone Emiraty Arabskie	0,82	42,7	76,7	12,0
Katar	0,83	87,5	78,5	12,2

Na podstawie: www.hdr.undp.org

Na podstawie analizy danych zawartych w tabeli podaj, który z dwóch wskaźników: HDI czy PKB na 1 mieszkańca, jest bardziej miarodajny w ocenie rozwoju społeczno-gospodarczego państw. Uzasadnij odpowiedź, posługując się przykładami państw wymienionych w tabeli.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 44. (0–1)

Uszereguj chronologicznie wydarzenia dotyczące przyczyn i przebiegu konfliktu w rejonie Zatoki Perskiej w latach 1990–1991. Wpisz na osi czasu odpowiednie litery.

A. Rada Bezpieczeństwa ONZ przyjęła rezolucje: potępiającą agresję i nakładającą embargo gospodarcze oraz wzywającą wojska irackie do wycofania się z Kuwejtu.
B. Wojska irackie wkroczyły na terytorium Kuwejtu, ogłoszono aneksję Kuwejtu.
C. Powstała koalicja antyiracka, upoważniona przez Radę Bezpieczeństwa do użycia wszelkich dostępnych środków w celu zmuszenia Iraku do przestrzegania rezolucji ONZ.
D. Władze Iraku oskarżyły Kuwejt o bezprawną eksploatację pola naftowego leżącego na granicy iracko-kuwejckiej.
E. Rozpoczęła się operacja „Pustynna Burza".

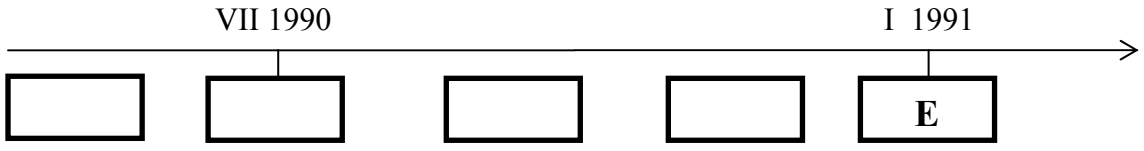

Zadanie 45. rozwiąż na podstawie barwnych zdjęć satelitarnych, na których przedstawiono terytorium Kuwejtu (strona IV barwnego materiału źródłowego).

Zadanie 45. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz i zaznacz odpowiedź A albo B oraz jej uzasadnienie spośród odpowiedzi 1–3.

Po ugaszeniu pożarów szybów naftowych, w porównaniu z sytuacją sprzed konfliktu, wartość albedo powierzchni pustyni

A.	spadła	na skutek	1.	zmiany temperatury piasków podczas pożarów.
			2.	wycieku płonącej ropy naftowej do Zatoki Perskiej.
B.	wzrosła		3.	osadzenia się pyłu podczas pożarów.

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**43.**	**44.**	**45.**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt			

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl